

Preporuke politika za učinkovite i ekonomski održive sustave za ponovnu uporabu ambalaže

PREPORUKE POLITIKA
– SRPANJ 2023

**Serious
BUSINESS**

**#GET
BACK**

Zasluge

Autori

Larissa Copello, voditeljica kampanje za potrošnju i proizvodnju u Zero Waste Europe

Joan Marc Simon, direktor-osnivač Zero Waste Europe

Recenzenti

Nathan Dufour, menadžer sustava za ponovnu uporabu u Zero Waste Europe

Willemijn Peeters, osnivač tvrtke Searious Business

Emma Samson, voditeljica marketinških komunikacija u tvrtki Searious Business

Dizajn i izgled

Nanna Bille Cornelsen, službenica za komunikacije u Zero Waste Europe

Agencija Blush Design

Organizacije koje su doprinijele

Serious Business je tvrtka sa sjedištem u Nizozemskoj, koja radi na ciljevima nulte količine plastike u oceanima. Tvrtka pomaže tvrtkama koje se bave plastikom da zadrže plastiku u gospodarstvu i izvan okoliša. Searious Business redovito provodi detaljne analize troškova i koristi za pojedinačne tvrtke ili primjere od slučaja do slučaja. Za ovu studiju, Searious Business napravio je pregled na visokoj razini troškova i koristi od tri plastične kutije za pakiranje, uspoređujući plastiku za višekratnu upotrebu s plastičnim materijalima za jednokratnu upotrebu. www.seariousbusiness.com

Zero Waste Europe europska je mreža zajednica, lokalnih vođa, stručnjaka i pokretača promjena koji rade na uklanjanju otpada u našem društvu. Zalažući se za održive sustave i redizajn odnosa čovječanstva s resursima, ubrzavaju pravedan prijelaz na društvo bez otpada otpad za dobrobit ljudi i planeta. www.zerowasteurope.eu

Ove preporuke temelje se na studiji [Ekonomika sistema ponovne upotrebe](#), koja se temelji na razmjeni znanja između Zero Waste Europe i Searious Business.

Zero Waste Europe sa zahvalnošću zahvaljuje na financijskoj pomoći Europske unije. Isključivu odgovornost za sadržaj materijala snosi Zero Waste Europe. Materijal ne odražava nužno mišljenje gore spomenutog donatora. Donator se ne može smatrati odgovornim za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u materijalu.

Zero Waste Europe i DUH zahvaljuju na financijskoj pomoći Plastic Solutions Fund-a. Isključivu odgovornost za sadržaj ovog materijala snose organizacije autori. Materijal ne odražava nužno mišljenje gore spomenutog donatora. Donator se ne može smatrati odgovornim za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u materijalu.

Preporuke politika

Studija "Ekonomija ponovne uporabe" pokazuje da ambalaža za višekratnu upotrebu može biti održiva i ekonomski povoljnija alternativa ambalaži za jednokratnu upotrebu čak i kada se ubaci u sustave koji su izvorno dizajnirani za jednokratnu upotrebu.

Studija pokazuje da su troškovi jednokratne uporabe internalizirani i što su veće količine ambalaže za višekratnu upotrebu, to će ponovna uporaba biti ekonomski isplativija.

Dakle, ekonomija ponovne uporabe može postati bolja s vremenom.

Međutim, da bi ponovna uporaba funkcionirala, važno je da je dizajnirana za visoke performanse, a PPWR (Uredba o ambalaži i ambalažnom otpadu) može pomoći osigurati da ponovna uporaba ispuni svoja obećanja.

Uvjeti za učinkovite sustave ponovne upotrebe već su identificirani u nekoliko studija¹. Oni uključuju:

- **Sustav infrastrukture:** mreže povrata, logistika, objekti za pranje, redistribucija, praćenje artikala, povrat novca kupcima i trening zaposlenika;
- **Dobro upravljanje:** jasno definirana pravila o funkcioniranju, zahtjevima i standardima za dizajn ambalaže, korištenje, prikupljanje, pranje, skladištenje, rukovanje, punjenje i elementi koji mogu kontrolirati pravilan rad i performanse sustava;
- **Dizajn ambalaže:** potrebno je osigurati trajnost, interoperabilnost i sigurnost faza dizajna, što može jamčiti da se ambalaža može koristiti što više puta što je više moguće za istu svrhu. Interoperabilnost može biti pojačana 'univerzalnim' dizajnom koji omogućuje prihvaćanje pakiranja kroz različite sheme ponovne uporabe;
- **Mjerljivi sustavi:** ključno za osiguranje učinkovitosti i izbjegavanje bilo kakvog prebacivanja odgovornosti;
- **Minimum održive gustoće naseljenosti:** sustavi pakiranja za ponovnu upotrebu rade najbolje što mogu unutar minimuma održive gustoće naseljenosti i efikasniji su unutar urbanih područja nego u disperziranim zajednicama.

Sve navedeno su parametri koje treba uzeti u obzir kako bi se osiguralo da sustav radi učinkovito, pruža ekonomsku korist za operatere te je prikladan i jednostavan za korištenje za krajnje korisnike.

---

¹ [Reusable Solutions, how governments can help stop single-use plastic pollution, Rethink Plastic Alliance, 2019](#)
[Reusable VS single-use packaging – A review of environmental impact, Zero Waste Europe, Reloop, 2020](#)
[The need to set essential criteria for setting up managed pool systems, Zero Waste Europe, Deutsche Umwelthilfe, 2022](#)

[Prijedlog revizije Uredbe o ambalaži i ambalažnom otpadu \(PPWR\)](#) već je iznio temeljne mjere za sustave ponovne uporabe ambalaže, uključujući sektorske ciljeve (čl. 26.) i smjernice kada su u pitanju minimalni zahtjevi za njegovu provedbu (Dodatak VI.), uključujući strukturu središnjeg upravljanja. Iako relevantne, te mjere i zahtjevi nisu dovoljni da bi se osigurala optimalna izvedba sustava, uključujući ekonomsku održivost ključnu za uspjeh.

1. Parametri performansi sustava za ponovnu uporabu

Budući da se o ambalaži za višekratnu uporabu mora razmišljati u sklopu sustava, a ne kao o izoliranim proizvodima, **PPWR također treba postaviti minimum ciljeva izvedbe** kako bi se osiguralo sveukupno postizanje kapaciteta sustava, uključujući stopu povrata i prosječnu rotaciju sustava za ponovnu upotrebu (broj ciklusa) prije nego što ambalaža dođe do kraja vijeka trajanja. Zahtjevi u pogledu performansi također su ključni kako bi se osiguralo da ima smisla za okoliš kao protuteža povećanom utjecaju proizvodnje dugotrajnijih proizvoda i kako bi se osiguralo da korisnici daju dovoljnu operativnu predanost kako bi funkcionirao što je moguće učinkovitije.

S tim u vezi, studija je pokazala da ti parametri uvelike utječu na određeni sustav ponovne uporabe i usmjeravaju njegov ekonomski neuspjeh ili uspjeh.

Na temelju gore navedenog i rezultata studije preporučujemo:

- **Uključiti sljedeće zahtjeve performansi za sustave za ponovnu uporabu unutar PPWR:**
  - **stopa povrata:** minimalna stopa povrata od 60% u 3 godine nakon početka rada i 90% nakon maksimalno 5 godina rada
  - **minimum rotacije:** prosječno 10 rotacija prije kraja životnog vijeka do pete godine rada. Te minimalne stope povrata i rotacije određuju performanse ponovne uporabe, uzimajući u obzir prijelaznu fazu od 3 do 5 godina. Precizniji minimalni broj rotacija za višekratnu upotrebu pakiranja u različitim materijalima i kategorijama pakiranja također se može postaviti delegiranim aktom.

2. Ekonomski poticaji

Čak i uz uspostavu bitnih kriterija i zahtjeva za izvedbom, uvijek postoji ograničenje onoga što sustavi ponovne upotrebe mogu postići ako ne postoje jednaki uvjeti s regulatornim poticajima koji bi ponovnu upotrebu učinili ekonomski isplativom. Ovaj nedostatak jednakih uvjeta između jednokratne i višekratne ambalaže jedna je od najvećih prepreka sustavima za ponovnu upotrebu. Trenutačni troškovi koje snose proizvođači ambalaže u okviru shema proširene odgovornosti proizvođača (EPR) ne uključuju vanjske učinke određene ambalaže, uključujući bacanje otpada i/ili ambalažu koja završi u pogrešnom spremniku. Budući da trenutačni EPR programi ne pokrivaju pune troškove gospodarenja jednokratnim ambalažnim otpadom, čini se da su sustavi za ponovnu uporabu relativno skuplji zbog veće internalizacije troškova. Stoga stvaranje 'Fonda za promjene' koji se financira iz EPR sustava

može biti dobar način za pružanje financijske potpore sustavima za višekratnu upotrebu, kako bi se prevladale prepreke prilikom ulaganja - kao što su kapitalna ulaganja za kupovinu ambalaže za višekratnu upotrebu, IT infrastruktura, vozila za sakupljanje ili strojevi/objekti za pranje. Općine i zajednice također mogu koristiti EPR sustave za ulaganje u prevenciju otpada i lokalne sustave ponovne upotrebe. Na primjer, CITEO (Francuska organizacija za odgovornost proizvođača) posvećuje dio svog proračuna postizanju cilja od 5% višekratne ambalaže prema francuskom Zakonu o kružnom gospodarstvu.

Stoga preporučujemo da se sljedeći zahtjevi uključe u PPWR:

- **postaviti obvezu izdvajanja minimalno 20% sustava proširene odgovornosti proizvođača** za promicanje ponovnog punjenja i financiranje infrastrukture za ponovnu upotrebu.
- **uvesti porez na jednokratnu ambalažu (istaknut na ambalaži)**, koji ne bi trebao biti manji od 10 centi po jedinici i tako prikupljene prihode usmjeriti u financiranje infrastrukture za ponovnu upotrebu.
- **uključiti eksternalizirane troškove jednokratne ambalaže** unutar EPR eko modulacije naknade za ambalažu, uključujući implikacije na odlaganje otpada, zdravstvenu zaštitu i gubitak bioraznolikosti.

3. Pravna sigurnost koja omogućuje ekonomsku učinkovitost

Za uspostavu uspješnih sustava ponovne upotrebe potrebna je pravna sigurnost. To bi osiguralo ulaganja u prava rješenja, stvarajući ekonomiju potrebnu za rad ovih sustava na njihovoj optimalnoj razini. Uspostavljanje obvezujućih ciljeva ponovne upotrebe ključan je korak za osiguranje pravne sigurnosti i poticanje ulaganja. Uz to, **ciljevi moraju biti dovoljno visoki da bi se postigla ekonomska učinkovitost.**

Osim toga, potrebna je pravna sigurnost kako bi se razjasnilo što je optimalan sustav i kako ga treba postaviti. U sadašnjem prijedlogu Komisije, članak 26. miješa ciljeve ponovne uporabe i ponovnog punjenja za većinu sektora (isključujući prijevoz i ambalažu za e-trgovinu). Ipak, kao što je priznato u članku 3. o definicijama, ponovna uporaba i ponovno punjenje različiti su pristupi pakiranju²: Radnja ponovnog punjenja, kako je definirano u prijedlogu, znači radnju kojom krajnji korisnik puni vlastiti spremnik. U tom smislu, spremnik zapravo nije ambalaža, već proizvod u vlasništvu potrošača. **Stoga bi radnju ponovnog punjenja od strane potrošača trebalo smatrati mjerom za sprječavanje stvaranja otpada i trebalo bi ga ubrojiti u ukupne ciljeve za sprječavanje nastanka otpada. S druge strane, kako je navedeno u prijedlogu, „ponovna uporaba” znači radnju kojom se ambalaža za višekratnu uporabu,**

---

² <https://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/2022/06/Packaging-Reuse-vs-Packaging-Prevention.docx-1.pdf>

koja je imovina u vlasništvu operatera sustava, ponovno koristi za istu svrhu za koju je zamišljena i mora biti dio 'sustava za ponovnu uporabu'.

Ove dvije različite mjere ne bi se trebale miješati niti kombinirati kako bi se spriječili rizici u prilagodbi i primjeni. Metode izračuna sustava za ponovnu upotrebu i ponovno punjenje nisu iste. Ambalaža za višekratnu uporabu unutar sustava za ponovnu upotrebu lako se može pratiti po jedinicama pomoću serijskog broja (praćenje koliko je stavljeno na tržište, koliko je vraćeno, koliko je puta ponovno napunjeno itd.). Međutim, vrlo je teško mjeriti punjenja proizvoda u vlasništvu potrošača (koliko kilograma/litara određenog proizvoda potrošač puni, koliko puta itd.), osobito na javnim/poljoprivrednim tržnicama. **Stoga će miješanje sprječavanja nastanka otpada i ponovne uporabe dovesti do velikih pogreški u kalkulacijama i manje pouzdanoj statistici.** Nadalje, ciljevi ne bi trebali uključivati ambalažu za jednokratnu upotrebu koja se nudi na postajama za ponovno punjenje.

Zbog jasnih razlika i različitih razina mogućnosti za prikupljanja podataka, ciljevi za postizanje jednog ili drugog ne bi se trebali kombinirati kako bi se izbjegao rizik od velikih pogreški u kalkulacijama i nepouzdanih podataka, što bi na kraju dovelo do malog utjecaja na smanjenje ambalažnog otpada.

Stoga preporučujemo sljedeće:

- **Specifični ciljevi za sektor ponovne upotrebe trebaju se postići putem 'sustava za ponovnu upotrebu'.** Rješenja za ponovno punjenje dio su ciljeva prevencije otpada i pod različitim sektorima.
- **Ciljevi prevencije trebali bi biti postavljeni na najmanje 15 % do 2030.; 20% do 2035; i 25% do 2040.**
- **Sektorske ciljeve ponovne upotrebe treba postaviti na minimalno:**
  - **ambalaža u transportu:** 50% do 2030. i 90% do 2040
  - **ambalaža pića 'za van':** 30% do 2030. i 95% 2040
  - **ambalaža hrane 'za van':** 20% po 2030. i 75% do 2040
  - **ambalaža pića (alkoholna i bezalkoholna):** 20% do 2030. i 75% do 2040
  - **ambalaža vina i žestokih pića:** 10% do 2030. i 30% do 2040
  - **ambalaža u E-trgovini:** 20% do 2030. i 80% do 2040
  - **pakiranje hrane u maloprodaji:** 0% do 2030. i 75% do 2040